

บทที่ 4

ลักษณะของหลักทรัพย์และปัจจัยทางเศรษฐกิจ

4.1 ลักษณะทั่วไปของธนาคารพาณิชย์

4.1.1 ความหมายของธนาคารพาณิชย์

ตามพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2522 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของการธนาคารพาณิชย์และธนาคารพาณิชย์ไว้ว่า การธนาคารพาณิชย์คือ ธนาคารที่ประกอบธุรกิจประเภทรับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนดไว้ และใช้ประโยชน์จากเงินนั้นในทางหนึ่งหรือหลายทาง เช่น การให้กู้ยืม ซื้อขายหรือเก็บเงินตามตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด ซื้อหรือขายเงินตราต่างประเทศ ทั้งนี้จะประกอบธุรกิจประเภทอื่นๆ อันเป็นประเพณีของธนาคารพาณิชย์ด้วยก็ได้ สำหรับธนาคารพาณิชย์ ก็คือธนาคารที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ และหมายความรวมถึงสาขาของธนาคารต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการธนาคารพาณิชย์ด้วย

4.1.2 ประวัติและความเป็นมาของธนาคารพาณิชย์

ในสังคมสมัยโบราณ ประมาณ 3900 ปีก่อนคริสตศักราช มีการดำเนินกิจการธนาคารในประเทศอียิปต์ประชาชนนำวัวมาฝากและได้รับหลักฐานการฝากไว้โดยที่วัวเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน หลักฐานการฝากจึงเป็นสิ่งมีค่าและกลายเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนด้วย กิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสินทรัพย์ และการให้กู้ยืมเช่นนี้มีการประกอบธุรกิจด้วยเช่นกันในแคว้นบาบิโลน (Babylone) ในอารามแดงแห่งอูรุก (Uruk) ซึ่งมีอายุประมาณ 3200-3400 ปีก่อนคริสตศักราช โดยที่อารามมีที่ดินกว้างขวาง นักบวชจึงให้เช่าที่ดินเพื่อทำการเกษตร นอกจากนี้อารามยังมีสินทรัพย์จำนวนมากซึ่งมีผู้นำมาถวายอุทิศแก่เทพเจ้า นักบวชจึงนำมาออกหาผลประโยชน์อีกด้วย ต่อมาจึงมีการกู้ยืมเมล็ดพืชธัญญาหาร ให้ยืมปศุสัตว์โดยมีการคิดค่าตอบแทน เมื่อกิจการธนาคารเจริญมากขึ้น พ่อค้าสามารถฝากสินทรัพย์ไว้กับอารามและรับแผ่นดินเผ่าจารีกรายการที่ฝากไว้เป็นหลักฐานเพื่อนำไปขอเบิกจ่ายสินทรัพย์ที่ฝากไว้กับสาขาของอารามได้ หลังจากนั้นแล้วก็มีพวกอำนวยต่อการค้าและการธนาคาร จนกระทั่งเกิดสงครามกุเสดขึ้น การส่งอัสวินและทหารไปรบทำให้บรรดาเจ้าผู้ครองแคว้นต้องการเงินเพื่อเป็น ค่าใช้จ่ายในการสะสมกำลังอาวุธและเพื่อใช้ใน

สงครามส่งทรัพย์สินที่ยึดได้ ในสงครามกลับประเทศก็ดี ทำให้เกิดมีการใช้บริการของธนาคารมากขึ้น กิจการธนาคารจึงฟื้นตัว หลังจากยุคนี้แล้วก็มี การส่งเงินและของมีค่าไปยังคริสตจักรแห่งโรมมากขึ้น ทำให้ธุรกิจธนาคารเอกชนในอิตาลีเจริญขึ้นธนาคารที่มีชื่อเสียงได้แก่ ธนาคาร (Bank of Venice) ซึ่งตั้งขึ้นประมาณ ค.ศ.1157 รับผิดชอบนี้ให้รัฐบาลที่กู้จากประชาชน ธนาคารนี้จึงไม่มีการใช้เช็คหรือออกตั๋วสัญญาใช้เงิน แต่ใช้รายการที่บันทึกในบัญชีโอนเงินจนใน ค.ศ. 1587 จึงได้รับฝากเงิน นอกจากนี้ ก็มีธนาคารแห่งบาเซิลนำ ตั้งขึ้นใน ค.ศ.1400 ธนาคารแห่งเจนีวา ตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1407 ธนาคารแห่งอัมสเตอร์ดัมตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1609 ธนาคารเหล่านี้มีส่วนช่วยเหลือพวกพ่อค้าในกิจการค้าทำให้เมืองต่าง ๆ ได้กลายเป็นศูนย์กลางของการค้าในสมัยนั้น ธนาคารพวกนี้รับฝากเงินเหรียญ ทำการโอนเงินระหว่างบัญชีของธนาคาร หรือที่เจ้าของบัญชีออกคำสั่งจ่ายเงินจากบัญชี ฆราวาสที่มีที่ดินและฐานะดีดำเนินธุรกิจเช่นกัน กิจการธนาคารของเควันบาบิโลนเลิกไปเนื่องจากสงครามและอาณาจักรแตกแยกกัน ต่อมาประมาณ 400 ปีก่อนคริสต์ศักราช มีธนาคารเกิดขึ้นในกรุงเอเธนส์และโรม ซึ่งเป็นเมืองที่มีความเจริญและร่ำรวยมากในขณะนั้น กิจการธนาคารยังคงเริ่มจาก อารามเช่นกัน โดยมีนักบวชชายหญิงเป็นผู้ดำเนินการ การรับฝากเงินและของมีค่าส่วนใหญ่ก็เพื่อความปลอดภัยจากความไม่สงบในเมือง หรือจากภัยสงคราม มีการรับแลกเงิน การให้กู้ การออกตั๋วเงินตามจำนวนเงินที่ฝากไว้ ตัวเงินพวกนี้สามารถนำไปใช้ชำระหนี้หรือจ่ายเงินในเมืองอื่นได้ การที่มีกฎหมายบางอย่างควบคุม จึงทำให้ธุรกิจธนาคารเพิ่มขึ้นทั้งที่เป็นเอกชนและของผู้ปกครองรัฐ จนมีธนาคารตั้งอยู่เกือบทุกมณฑลจนเมื่ออาณาจักรโรมสลายตัวลง ภาวะการค้าเสื่อมลงกิจการธนาคารจึงเสื่อมตามไปด้วย

ในสมัยกลางเป็นระยะเวลาระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ 4 จนถึง 14 นั้น เมื่ออำนาจการปกครองของอาณาจักรโรมันล่มสลาย ทวีปยุโรปจึงแตกแยกเป็นแคว้นต่าง ๆ อย่างมากมายและเกิดรบพุ่งขึ้น บรรดาผู้มีอำนาจที่ดิน ต่างก็สร้างป้อมปราสาท และสะสมกำลังทหารรวมทั้งอัศวินขึ้นทั่วไป กิจการธนาคารพาณิชย์ในประเทศอังกฤษนั้น ดูเหมือนพวกยิวเข้าไปอยู่ในประเทศอังกฤษในยุคของพระเจ้าวิลเลียมผู้พิชิตเป็นผู้ดำเนินการให้กู้ยืม โดยมีที่ดิน เพชร พลอย ของมีค่าเป็นประกัน แต่คิดดอกเบี้ยสูงมาก เมื่อกษัตริย์และพวกขุนนางคิดหนี้มากเข้าจึงขับไล่พวกยิวออกไปหลังจากนั้น ช่างทองและตั้งโรงจำนำด้วย โดยประกอบอาชีพอยู่ที่ถนนลอมบาค บริเวณนี้จึงกลายเป็นศูนย์กลางทางการเงิน การธนาคารในเวลาต่อมา ในคริสต์ศตวรรษที่ 17 ชาวลอมบาคทำธุรกิจเกี่ยวกับทอง และของมีค่าอันมีที่เก็บเงินทองที่แข็งแกร่งมั่นคง จึงดำเนินธุรกิจรับฝากเงินทองของมีค่าและออกใบรับให้เรียกว่า Goldsmit's Note ใบรับฝากนี้สามารถโอนกันได้โดยการสลักหลังและส่งมอบ ต่อมาจึงกลายเป็นบัตรธนาคาร (Bank Note) ที่ใช้ชำระหนี้ได้ พวกช่างทองมีประสบการณ์จากการดำเนินการว่า เงินทองที่นำมาฝากนั้นก็เพื่อความปลอดภัยจึงไม่มีใครมีคณมาไถ่ถอนคืน จึงพากันเก็บ

บางส่วนไว้ สำหรับผู้ที่ต้องการจะถอนไปแล้วนำบางส่วนออกให้กู้และเรียกเก็บดอกเบี้ย โดยที่เป็นธุรกิจที่ดีมากพวกช่างทองมีความต้องการรับฝากเงินมากขึ้นจึงมีการเสนอให้ดอกเบี้ยฝากเงินด้วย ในที่สุดพวกช่างทองก็เลิกอาชีพเป็นช่าง หันมาประกอบอาชีพเป็นนายธนาคารแทนต่อมาเมื่อมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมในคริสต์ศตวรรษที่ 18 ระบบธนาคารของประเทศอังกฤษจึงมีวิธีการพัฒนาวิธีการดำเนินงานและบริการด้านการเงินอย่างมากมายในยุคนั้น

ในต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ธุรกิจธนาคารได้เริ่มนำเอาวิธีการดำเนินงานบางอย่างเข้ามาดำเนินงาน จนถือได้ว่าเป็นการกำเนิดของเทคนิคการธนาคารที่สมบูรณ์ในเวลาต่อมา ได้แก่การรับฝากเงินประเภทต่าง ๆ การใช้เช็คสั่งจ่ายเงิน การออกตั๋วแลกเงินที่โอนกรรมสิทธิ์ได้ การออกบัตรธนาคารที่เรียกว่า แบงก์ หรือ ธนบัตรในปัจจุบัน การรับซื้อตั๋วเงินทางการค้าเป็นต้น ด้วยเครื่องมือในการดำเนินธุรกิจดังกล่าว ประกอบเข้ากับระบบเศรษฐกิจแบบเปิด หรือเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ซึ่งทำให้ธนาคารมีอิสระในการดำเนินงานได้อย่างเต็มที่ ในกรอบของกฎหมายและระเบียบประเพณีของนายธนาคารที่ดีที่พึงปฏิบัติ จึงทำให้ธนาคารเข้ามามีฐานะเป็นศูนย์กลางและเป็นแหล่งเงินทุนระยะสั้นที่สำคัญ การพัฒนาเทคนิคการธนาคารของประเทศอังกฤษซึ่งได้ผลดีมีระเบียบการปฏิบัติและการควบคุมก็ได้กลายเป็นแบบฉบับการดำเนินงานธนาคารพาณิชย์ในปัจจุบัน

ประเทศไทยกับการเข้าสู่ระบบธนาคาร รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นเวลาที่ชาวต่างประเทศจากทวีปยุโรปและอเมริกาคำลึงขยายเส้นทางการค้ามาขยายทางตะวันออกอย่างรวดเร็วและนับตั้งแต่ประเทศไทยทำสนธิสัญญาทางการค้ากับประเทศอังกฤษที่เรียกว่า สัญญาเบาว์ริง ใน พ.ศ. 2398 แล้ว ก็มีการทำสัญญาการค้าเช่นเดียวกันนี้กับประเทศฝรั่งเศส โปรตุเกส เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ และรัสเซีย เป็นต้นหลังจากนั้นไม่นานก็มีเรือสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาซื้อสินค้าจากไทยมากขึ้นจากเดิมปีละไม่กี่ลำ เป็นปีละ 300 ถึง 400 ลำ บรรดาพ่อค้าชาวยุโรปต่างนำเหรียญเงินของประเทศมาชำระค่าสินค้า แต่ประชาชนไม่ยอมรับ จึงต้องนำเหรียญเงินไปแลกเงินพดด้วงที่พระคลังมหาสมบัติ แต่เงินพดด้วงผลิตด้วยมือจึงทำให้ได้ช้าไม่ทันต่อความต้องการของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดเกล้าฯ ให้สั่งซื้อเครื่องจักรทำเหรียญเงินจากประเทศอังกฤษเข้ามาผลิตเงินเหรียญกลมแบนชนิดราคาต่างๆ ขึ้นใช้รวมทั้งเงินปลีกที่มีมูลค่าต่ำ การใช้เบี้ยหอยเป็นเงินตราในระบบเศรษฐกิจจึงลดลงและหายไปในที่สุด นอกจากระบบการเงินที่เริ่มมีระเบียบตามแบบสากลแล้ว พระองค์ยังโปรดเกล้าฯ ให้ตัดถนน ขุดคลอง ปรับปรุงตามแบบประเพณีโบราณต่าง ๆ ให้ทันสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงทะนุบำรุงบ้านเมืองเข้าสู่ความเจริญในทุกด้านนับตั้งแต่การบริหารแผ่นดิน การสาธารณสุข การศึกษา การคมนาคม การศาลและการกฎหมายการเลิกทาส การปรับปรุงระบบภาษี

อากร การแยกพระราชทรัพย์ส่วนพระมหากษัตริย์ออกจากทางการ โดยเด็ดขาดการเปลี่ยนระบบ
เกณฑ์แรงงานเป็นการเกณฑ์ทหาร เป็นต้น จึงเป็นผลให้เศรษฐกิจและการค้าของประเทศเจริญอย่าง
รวดเร็ว ความต้องการเงินตราของประเทศและสถาบันการเงินที่จะอำนวยความสะดวกให้แก่ธุรกิจ
การค้าทั้งในและต่างประเทศ ในด้านการให้กู้ยืมการโอนเงิน การจ่ายเงินตามคำสั่งจ่ายและตัวเงินก็
เกิดขึ้น

เมื่อความต้องการสถาบันการเงินเพื่ออำนวยความสะดวกมีสูงขึ้น จึงมีชาว
ต่างประเทศยื่นแสดงความประสงค์จะตั้งสถาบันการเงินขึ้น โดยในพ.ศ.2431 ชาวอังกฤษได้ขอตั้ง
ธนาคารของรัฐให้ชื่อว่า “แบงก์หลวงแห่งกรุงสยาม (Royal Bank of Siam)” ธนาคารที่กล่าวมี
อำนาจในการดำเนินงานด้านการเงินแทนรัฐบาล เช่น จัดเก็บภาษี พิมพ์ธนบัตร ให้กู้ยืมแก่องค์กร
ต่าง ๆ และรัฐบาล ต่อมาใน พ.ศ. 2440 นายดุก เคอ มารียอง ได้ยื่นข้อเสนอตั้งแบงก์หลวงแห่งรัฐ
สยาม และในพ.ศ. 2441 ผู้บริหารธนาคารในกรุงโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์กก็ยื่นข้อเสนอขอตั้ง
แบงก์แห่งกรุงสยาม ขึ้นเช่นกัน แต่ก็ไม่ได้รับอนุญาตให้ตั้งขึ้นเช่นกัน แต่ก็ไม่อนุญาตให้ตั้งขึ้น
ดำเนินการทั้งหมด ในด้านที่เป็นธนาคารเอกชนหรือธนาคารพาณิชย์นั้น ก็มีการยื่นขอเปิด
ดำเนินการเช่นกัน และโดยที่เป็นการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์ซึ่งมิได้เกี่ยวกับระบบการเงิน
ของรัฐบาล แต่เป็นการขอตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การ
จ่ายเงินตามคำสั่ง จ่ายเช็ค และตัวเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เป็นการค้าระหว่างประเทศ การ
รับฝากและเป็นการกู้ยืมเงินเป็นต้น ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศจึงได้รับอนุญาตให้เปิดสาขาขึ้น
ดำเนินงานในกรุงเทพฯ ได้ใน พ.ศ.2431 พ.ศ. 2437 และ พ.ศ. 2440 ตามลำดับ

การดำเนินธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ของสาขาธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศใน
ขณะนั้น โดยที่กิจการรวมทั้งการดำเนินงาน การบริหารธนาคารพาณิชย์เป็นความรู้ของชาว
ต่างประเทศเท่านั้น เมื่อมีการนำกิจการธนาคารพาณิชย์เข้ามาดำเนินงานในประเทศไทย จึงยังไม่มี
คนไทยผู้ใดสามารถที่จะเข้าใจและช่วยดำเนินการได้ ธุรกิจธนาคารพาณิชย์จึงเป็นกิจการงานของ
ชาวต่างประเทศเท่านั้น แต่ชาวต่างประเทศก็ไม่มีความเข้าใจในสภาพธุรกิจการค้า การประเมิน
ราคาหลักทรัพย์ ขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา ตลอดจนบุคคลที่อยู่ในวงการค้าของประเทศไทย
ดังนั้นจึงไม่อาจติดต่อกับลูกค้าที่เป็นชาวจีนและชาวไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพสาขาธนาคาร
พาณิชย์ต่างประเทศจึงใช้วิธีจ้าง ผู้ที่มีความชำนาญในด้านต่างๆ ที่ตนไม่ถนัดมาทำการแทน ซึ่งส่วน
ใหญ่เป็นนักธุรกิจชาวจีนให้ทำหน้าที่เป็นผู้ติดต่อเจรจาวิเคราะห์สินเชื่อ ประเมินความเสี่ยงและ
เร่งรัดหนี้เป็นต้น ผู้ที่ทำหน้าที่นี้มักจะเป็นผู้รู้จักกันในหมู่ธุรกิจ นักการค้ามีฐานะดีและมีเงิน
ฝากที่ธนาคารที่ตนทำงานอยู่ ในบางครั้งตัวกลางเหล่านี้ยังต้องกำกับการกู้ยืมของลูกค้าบางราย
ด้วยเงินฝากธนาคารอีกด้วย การทำหน้าที่ต่างๆ นี้ได้รับค่าตอบแทนบางส่วนเป็นเงินเดือน และค่า

นายหน้าที่คิดเป็นอัตราส่วนกับสินเชื่อเป็นการตอบแทนระบบที่กล่าวนี้เรียกว่า ระบบคอมปราโด ระบบนี้มีส่วนช่วยเหลือให้นักธุรกิจพ่อค้าชาวจีนและชาวไทยสามารถกู้ยืมจากสาขานาการต่างประเทศได้พอควร แม้ว่าจะต้องมีค่าใช้จ่ายในการกู้ยืมสูงขึ้นก็ตาม ซึ่งลูกค้ามักต้องการจำยอมเนื่องจากในระบบการเงินขณะนั้น นอกจากโรงรับจำนำแล้วก็มีเพียงสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศเท่านั้นที่เปิดดำเนินการ

นอกจากระบบคอมปราโดเข้ามาแล้ว สาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศยังได้นำระบบหักบัญชีระหว่างธนาคารเข้ามาใช้ด้วย โดยใช้เวลาเย็นของวันทำการในการหักโอนกัน และในที่สุดเพื่ออำนวยความสะดวกในการชำระค่าสินค้าเป็นจำนวนเงินมากๆ ในขณะที่เงินตราของไทยยังมีแต่เหรียญเงินชนิดต่าง ๆ เท่านั้น เพื่อแก้ไขการขาดแคลนเงินบาท สาขานาการต่างประเทศก็ทยอยพิมพ์ “บัตรธนาคาร” Bank Note ของตนและนำออกใช้ โดยเริ่มนำออกใช้ตั้งแต่วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2432 เป็นต้นมา และเริ่มหมุนเวียนอยู่ในวงแคบ แต่ก็ได้สร้างความคุ้นเคยให้กับประชาชนพอควร และพากันเรียก “บัตรธนาคาร” Bank Note ว่า “แบงค์” จนคำว่าแบงค์มีความหมายถึงเงินตราที่เป็นกระดาษแม้รัฐบาลได้นำ “ธนบัตร” ออกใช้ตั้งแต่ พ.ศ. 2445 แล้วก็ตามประชาชนก็ยังเรียกธนบัตรของรัฐบาลว่า แบงค์ อยู่เช่นกันมาจนถึงปัจจุบัน

กิจการของสาขานาการพาณิชย์ต่างประเทศทั้ง 3 แห่ง ต่างดำเนินธุรกิจเรื่อยมาและสามารถควบคุมธุรกิจการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่เกิดจากการค้าต่างประเทศไทยไว้ได้ทั้งหมดจนกระทั่งเมื่อเสนาบดีกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ กรมหมื่นมหิศรราชหฤทัยทรงพิจารณาเห็นว่าถึงเวลาที่ประเทศไทยควรมีสถาบันการเงินหรือธนาคารขึ้นเป็นของตนเองเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินงานนโยบายทางการเงินของประเทศ จึงได้ทดลองจัดตั้งธนาคารพาณิชย์ขนาดเล็กขึ้นใน พ.ศ. 2447 จึงนับได้ว่าใน พ.ศ. ที่กล่าวนี้ ประเทศไทยเริ่มมีสถาบันการเงินที่มีบทบาทต่อการเงิน การค้าและธุรกิจต่าง ๆ ของประเทศขึ้นเป็นครั้งแรกแม้ว่าจะมีขนาดเล็กและเป็นการทดลองดำเนินงานก็ตาม

4.1.3 หน้าที่ของธนาคารพาณิชย์

1) หน้าที่การให้บริการแก่สังคม

- 1.1) การรับฝากเงินประเภทต่างๆ และจ่ายเงินตามพันธะผูกพัน
- 1.2) เรียกเก็บเช็ค ดราฟต์ และตราสารทางการเงินแก่ลูกค้า
- 1.3) ออกเล็ตเตอร์ออฟเครดิตแก่ลูกค้าและอวัลตั๋วเงินให้แก่ลูกค้าด้วย
- 1.4) การให้สินเชื่อแก่ภาคเศรษฐกิจต่างๆ

2) การสร้างและทำลายเงินฝาก

4.1.4 บทบาทของธนาคารพาณิชย์กับการพัฒนาประเทศ

สถาบันการเงินนับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเพราะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางทางการเงิน (financial intermediary) ด้วยการระดมเงินออมจากผู้ที่มีเงินเหลือจากการใช้จ่ายใช้สอย และจัดสรรทรัพยากรการเงินดังกล่าวที่ระดมมาได้ให้แก่ผู้ต้องการกู้ยืมหรือทำหน้าที่เคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างหน่วยเศรษฐกิจที่มีเงินทุนเหลือไปสู่หน่วยเศรษฐกิจที่มีความต้องการใช้เงินทุน โดยผ่านตลาดการเงินซึ่งมีกลไกและการดำเนินการอย่างเป็นทางการโดยรวมเรียกว่าระบบการเงิน

การดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชนโดยทั่วไปนั้นจะมีความเกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินมากขึ้น เป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชีวิตความเป็นอยู่ของคนในเมืองจะมีความเกี่ยวข้องกับผูกพันกับสถาบันการเงินมากกว่าคนในชนบท เพราะเป็นแหล่งผลิตสินค้าและบริการจำหน่ายแจกไปยังสถานที่ต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและนอกประเทศ โดยสถาบันการเงินจะเป็นแหล่งกู้ยืมที่สำคัญเพื่อนำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการต่างๆ และถ้ามีเงินเหลือก็จะนำไปฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ ซึ่งนอกจากจะได้รับดอกเบี้ยเป็นสิ่งตอบแทนแล้ว ยังมีความปลอดภัยอีกด้วย และที่สำคัญก็คือ จะเป็นการช่วยเพิ่มเงินทุนในระบบการเงินที่สถาบันการเงินสามารถนำไปจัดสรรให้กู้ยืมแก่ผู้ต้องการเงินทุนในสาขาเศรษฐกิจต่าง ๆ จึงนับได้ว่าเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ทางหนึ่ง

4.1.5 ธุรกิจธนาคารพาณิชย์ในระดับรายย่อย (Commercial / Retail banking)

1) ธนาคารพาณิชย์ไทย

มีความได้เปรียบจากการมีฐานลูกค้าในระดับย่อยจำนวนมาก และมีการติดต่อกันมานาน ทำให้มีความเข้าใจในความต้องการของลูกค้าได้ดี ขณะที่พัฒนาการด้านเทคโนโลยีมาแล้วในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตามธนาคารพาณิชย์ไทยยังจำเป็นต้องพัฒนาบริการใหม่ๆ โดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม พร้อมทั้งปรับปรุงคุณภาพของบริการให้ตรงกับความต้องการของลูกค้ามากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันธนาคารพาณิชย์ไทยต้องปรับปรุงประสิทธิภาพของเครือข่ายสาขาที่มีอยู่มากไม่ให้เป็นภาระต้นทุนในภาวะที่ธุรกิจประเภทนี้จะเป็น Direct banking มากขึ้น

สำหรับด้านธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเงินตราต่างประเทศ ธนาคารได้เปรียบบริษัทเงินทุน ที่มีเครือข่ายสาขาในต่างประเทศ และดำเนินธุรกิจประเภทนี้มาก่อน ทำให้มีความชำนาญสูงกว่า และมีแหล่งเงินทุนที่หลากหลายกว่า

2) ธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศ

อาจกล่าวได้ว่าธนาคารพาณิชย์ต่างประเทศยังขาดฐานลูกค้าที่กว้างขวาง รวมทั้งความเข้าใจในความต้องการของลูกค้ารายย่อยยังไม่ดีเท่าสถาบันการเงินในประเทศ อย่างไรก็ตามธนาคารต่างประเทศนั้นมีความได้เปรียบอย่างมากจากการมีแหล่งเงินทุนที่มีต้นทุนต่ำกว่า ทำให้สามารถแข่งขันได้ดี เมื่อประกอบกับระบบเทคโนโลยีที่ทันสมัย จึงมีแนวโน้มที่จะเป็นคู่แข่งในธุรกิจได้

3) บริษัทเงินทุน

สำหรับบริษัทเงินทุนจะได้รับอนุญาตให้ทำธุรกิจที่เป็นธนาคารพาณิชย์มากขึ้น รวมทั้งมีนโยบายที่จะให้บริษัทเงินทุนขนาดใหญ่ยกระดับเป็นธนาคารพาณิชย์ได้ ซึ่งธนาคารใหม่เหล่านี้จะมีความได้เปรียบกว่าธนาคารพาณิชย์เดิมจากการที่สามารถทำธุรกิจ Retail banking สมัยสมัยที่ใช้เทคโนโลยีสูง โดยไม่ต้องลงทุนมากในการตั้งสาขา อย่างไรก็ตาม บริษัทเงินทุนจะต้องลงทุนสูงในการพัฒนาบุคลากรและระบบในการทำธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับเงินตราต่างประเทศ ทำให้มีต้นทุนสูงกว่าธนาคารพาณิชย์

4) บริษัทประกันชีวิต

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า บริษัทประกันชีวิตสามารถแข่งขันได้ดีมากในการให้สินเชื่อประเภทที่มีระยะเวลานาน เช่น Housing loan เนื่องจากมีต้นทุนของเงินทุนต่ำกว่าสถาบันการเงินประเภทอื่น ในอนาคตถ้ามีการเปิดเสรีธุรกิจประกัน โดยอนุญาตให้บริษัทประกันของต่างประเทศเข้ามาดำเนินธุรกิจภายในประเทศได้ จะทำให้ธุรกิจประกันมีการแข่งขันสูง และยังคงเป็นคู่แข่งที่สำคัญกับธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนในการให้สินเชื่อรูปแบบใหม่ๆ

5) บริษัทขนาดใหญ่

ในอนาคตหากกฎหมายเอื้ออำนวย มีแนวโน้มที่บริษัทขนาดใหญ่ที่มีบริษัทการเงินในเครือข่าย จะเข้ามาแข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นได้ ในลักษณะเดียวกับต่างประเทศ ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะได้เปรียบจากการไม่มีผู้ดูแลโดยตรง ทำให้ไม่มีกฎระเบียบที่สร้างภาระต้นทุน เช่น สัดส่วนการดำเนินงานสินทรัพย์สภาพคล่อง

4.1.6 ทฤษฎีการธนาคาร

1) ทฤษฎีการให้กู้เพื่อการพาณิชย์หรือการค้า (The Commercial Loan Theory : พ.ศ. 2319) เป็นทฤษฎีการธนาคารที่เก่าแก่มากที่สุด ซึ่งปรากฏในหนังสือ The Wealth of Nation ของอดัม สมิท ทฤษฎีนี้เน้นว่าการให้กู้ของธนาคารพาณิชย์ควรให้กู้ในระยะสั้นเพื่อผลิตสินค้าและบริการที่จับต้องได้ และการให้กู้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติที่จะชำระหนี้ในตัวของมันเอง ทฤษฎีการให้

ผู้เพื่อการพาณิชย์จะไม่สนับสนุนการให้กู้ระยะยาว เช่น การให้กู้เพื่อซื้อที่ดินสร้างโรงงาน และซื้อเครื่องจักร เพราะการให้กู้ประเภทเหล่านี้ขาดสภาพคล่อง ดังนั้นการให้กู้เพื่อเก็งกำไรในการซื้อหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์จึงเป็นการไม่สมควร เพราะเป็นการเพิ่มความเสี่ยงให้กับธนาคาร

โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญของทฤษฎีการกู้ยืมก็เพื่อที่จะให้ระบบธนาคารมีเสถียรภาพ แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้มีจุดอ่อนคือความสับสนที่เกี่ยวกับว่าจะอะไรเป็นของจริง การให้กู้ของธนาคารพาณิชย์มิใช่ให้แก่ตัวสินค้าโดยตรงแต่เป็นการให้กู้ในมูลค่าของสินค้าต่างหาก ในกรณีที่ราคาของสินค้าต่ำลงเป็นอย่างมาก แม้ตัวสินค้ายังมีสภาพเหมือนเดิมทุกประการก็ตาม ธนาคารพาณิชย์อาจไม่สามารถเรียกคืนก็เป็นไปได้

2) ทฤษฎีการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงการถือครองสินทรัพย์ (The Shiftability Theory : พ.ศ. 2443) ทฤษฎีนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเพื่อทดแทนทฤษฎีการกู้ยืมเพื่อการพาณิชย์ว่าไม่เหมาะสม แต่เน้นว่าการให้กู้ยืมเพื่อการพาณิชย์นั้นมิใช่เป็นสินทรัพย์ที่เหมาะสมเพียงพออย่างเดียวนั้น

ความสำคัญของทฤษฎีการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงการถือครองสินทรัพย์นี้มีอยู่ที่สภาพคล่องของธนาคารขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะจำแนกแจกจ่ายสินทรัพย์ของตนให้แก่ใครคนหนึ่งในราคาที่คาดคะเนได้ แนวความคิดนี้เป็นที่ยอมรับว่าสินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์ประกอบด้วยการลงทุนในหลักทรัพย์ระยะสั้นในจำนวนเพียงพอ ในกรณีที่ผู้ฝากเงินต้องการถอนเงินจำนวนมาก ธนาคารพาณิชย์ก็สามารถที่จะนำหลักทรัพย์ระยะสั้นเหล่านั้นออกจำหน่ายเป็นเงินสด เพื่อสนองต่อการถอนเงินได้เป็นอย่างดี

ทฤษฎีการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนแปลงการถือครองสินทรัพย์นี้ได้กระตุ้นให้ผู้บริหารธนาคารพาณิชย์หันมาสนใจการลงทุนแทนหลักทรัพย์แทนการให้กู้บ้าง ธนาคารพาณิชย์ที่ถือครองหลักทรัพย์ระยะสั้นในตลาดเงิน เช่น ตัวเงินคลัง ทั้งนี้เพื่อหลักทรัพย์ระยะสั้นสามารถเปลี่ยนมือได้ง่ายถึงแม้ว่าจะไม่ครบอายุกำหนดของการไถ่ถอนก็ตาม ดังนั้น สภาพคล่องของธนาคารจึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับจำนวนหลักทรัพย์เหล่านั้นที่ตนครองอยู่ อันได้แก่เงินทุนสำรองป้องกันขั้นที่สองนั่นเอง

จุดอ่อนของทฤษฎีอยู่ที่ว่า ธนาคารแห่งใดแห่งหนึ่งต้องการสภาพคล่องก็โดยการจำหน่ายหลักทรัพย์ระยะสั้นที่ตนถือครองอยู่ แต่ไม่เป็นจริงในกรณีที่ธนาคารแต่ละแห่งต่างก็ทำในทำนองเดียวกัน

3) ทฤษฎีแห่งการคาดคะเนในรายได้ล่วงหน้า (Anticipate Income Theory : พ.ศ. 2483) ทฤษฎีนี้สนใจในปัญหาการให้กู้เช่นเดียวกับทฤษฎีการให้กู้เพื่อการพาณิชย์เช่นเดียวกัน แต่มีข้อสรุปที่แตกต่างกันโดยสนับสนุนให้กู้ในระยะยาว ทฤษฎีแห่งการคาดคะเนในรายได้ล่วงหน้าได้ปฏิเสธว่าไม่มีการให้กู้ในลักษณะใดที่จะไม่สามารถชำระหนี้ในตัวของมันเองได้ (Self Liquidating)

ดังนั้นถ้ารายได้ที่คาดคะเนจะได้ในอนาคตเป็นแหล่งรายได้ที่จะสามารถชำระหนี้เงินกู้คืนที่แท้จริงแล้ว จึงไม่มีเหตุผลในสิ่งที่ทำให้ผู้ตามหลักทฤษฎีการให้กู้ยืมเพื่อการพาณิชย์เท่านั้น ทฤษฎีแห่งการคาดคะเนรายได้ล่วงหน้าจึงเป็นที่ยอมรับของผู้บริหารธนาคาร ทำให้มีการขยายการให้กู้ยืมออกไปกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งธนาคารเริ่มการให้กู้ยืมระยะยาวแก่ธุรกิจ ดังเช่นการให้กู้เพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์ในลักษณะจำนอง ตลอดจนการให้กู้เพื่อการบริโภค เป็นต้น

4) ทฤษฎีการจัดการด้านหนี้สิน (The Liability Management Theory : พ.ศ. 2403)

จากที่ได้อธิบายมาแล้วสามทฤษฎี ล้วนแต่เป็นการอธิบายถึงการแสวงหาสภาพคล่องด้านการจัดการด้านสินทรัพย์ ซึ่งเป็นประเพณีที่ยึดถือมาตลอด ส่วนทางด้านหนี้สินนั้นมักจะถือว่าเป็นส่วนเล็ย เช่น เงินฝากนั้นต้องขึ้นอยู่กับความสมัครใจของลูกค้าว่าจะฝากเป็นประเภทใดจะเป็นเงินฝากประเภทกระแสรายวันที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถามหรือฝากเงินประจำ ดังนั้นได้มีการหันมาสนใจแนวคิดใหม่ กล่าวคือ การจัดการด้านหนี้สินของธนาคาร ซึ่งหมายความว่าธนาคารสามารถหาสภาพคล่องได้ด้วยการจัดการหนี้สิน ธนาคารต้องการสภาพคล่องอันเนื่องจากสาเหตุสองประการ กล่าวคืออาจจะเกิดจากลูกค้าถอนเงินฝากออกไปมากกว่าที่คาดหมายไว้ของธนาคาร หรืออาจจะเกิดจากลูกค้ารายใหม่ที่ต้องการเงินกู้ ผู้บริหารธนาคารก็สามารถหาเงินลงทุน โดยการกู้จากตลาดเงิน เช่น กู้ยืม "Federal Fund" หรือหาเงินทุนจาก "Negotiable Certificates of Deposits : NCD" หรืออาจกล่าวสั้น ๆ ได้ว่าธนาคารสามารถแสวงหาสภาพคล่องด้วยการก่อหนี้ขึ้นนั่นเอง

จุดอ่อนของการจัดการด้านหนี้สินก็คือ ทำให้ธนาคารอยู่ในฐานะที่เปิดเผยตัวเองมากยิ่งขึ้นการมีโครงสร้างของสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องต่ำ ยังมีภาระของการให้กู้ยืมอย่างหนักหน่วง ตลอดจนโครงสร้างทางด้านหนี้สินที่เกี่ยวกับการเงินฝากที่ขาดเสถียรภาพ ซึ่งปกติเงินทุนที่มีการเคลื่อนไหวอย่างรวดเร็วภายใต้การแข่งขันของตลาด กล่าวคือ ผู้ฝากอาจจะถอนทุนออกจากบัญชีของธนาคารหนึ่งไปฝากยังบัญชีของอีกธนาคารหนึ่ง เงินฝากซึ่งมีความอ่อนไหวต่อความมั่นใจจะสร้างปัญหาให้แก่ธนาคารที่มีเงินทุนไหลออก ดังที่ปรากฏมาแล้วในประวัติศาสตร์แห่งการธนาคารที่ผ่านมา

5) ทฤษฎีแห่งการจัดการทุนที่สร้างขึ้นภายใต้อำนาจการควบคุมระยะสั้นของธนาคาร

(The Discretionary Funds Management : พ.ศ. 2513) ทฤษฎีนี้เป็นแนวคิดการบริหารงานธนาคารพาณิชย์ปัจจุบันที่ให้ความสำคัญทั้งทางด้านสินทรัพย์ (Assets) และด้านหนี้สิน (Liabilities) เป็นสัดส่วนควบคู่กันไปโดยไม่เน้นหนักในด้านใดด้านหนึ่ง ซึ่งวิธีการนี้เป็นกลยุทธ์ในการขยายการให้กู้ยืมใดที่ผลตอบแทนส่วนเพิ่มมากกว่าต้นทุนส่วนเพิ่ม ทั้งนี้ภายใต้เงื่อนไขที่มิว่ามีความเสี่ยงต่ำ มีความมั่นคงและปลอดภัยในจำนวนเงินต้นและดอกเบี้ย ทำให้ธนาคารมีสภาพคล่องสูงขึ้น มีความ

มั่นคงและสามารถทำกำไรให้กับธนาคารได้มากขึ้น ในทฤษฎีนี้รายการทั้งสินทรัพย์และหนี้สินแบ่งออกเป็นสองประเภท ได้แก่

5.1) Discretionary Items ในด้านสินทรัพย์อันได้แก่เงินทุนสำรองชั้นที่สอง เช่น ตัวเงินและหลักทรัพย์ระยะสั้นอื่นๆ ในด้านทรัพย์สินอันได้แก่เงินกู้ยืมระยะสั้นต่างๆ เช่น Federal Funds Euro Dollars, CDs และเงินกู้ธนาคารเงินทุนสำรอง เป็นต้น

5.2) Nondiscretionary Items ในด้านทรัพย์สินอันได้แก่เงินสดในระหว่างเรียกเก็บเงินสำรองตามกฎหมาย เงินให้กู้ (Loans) จำนวนเงินให้กู้ในขณะใดขณะหนึ่งอาจจะเกิดการตัดสินใจในอดีตมาเป็นเดือนหรือเป็นปีมาแล้วและธนาคารจำเป็นต้องปฏิบัติตามสัญญาอัน ึ่งในด้านหนี้สินนั้น อันได้แก่เงินฝากกระแสรายวันที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวงถาม เงินฝากออมทรัพย์ เงินฝากประจำ และเงินกองทุน

4.1.7 ระบบธนาคารพาณิชย์

1) ระบบธนาคารพาณิชย์อิสระ (Independent or Unit Banking System) ระบบธนาคารที่แต่ละธนาคารมีเจ้าของต่างกันและดำเนินงานโดยอิสระไม่เกี่ยวข้องกับธนาคารอื่นโดยมีสำนักงานเพียงแห่งเดียว ธนาคารในระบบนี้มักจะเป็นธนาคารในท้องถิ่น ที่เจ้าของผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร พนักงานและลูกค้า ต่างเป็นคนในท้องถิ่นทั้งสิ้น ซึ่งมีแพร่หลายในสหรัฐอเมริกาที่แต่ละรัฐมีอำนาจในการปกครองตนเองตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและจะไม่ยินยอมให้ธนาคารในรัฐอื่นมาเปิดสาขาในรัฐของตนได้ ส่วนในประเทศไทยมีเฉพาะธนาคารพาณิชย์ของต่างประเทศที่มาเปิดดำเนินการเท่านั้นที่อยู่ในระบบธนาคารเดี่ยวหรืออิสระนี้

ข้อดีของธนาคารแบบอิสระ

1. ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ดี เนื่องจากธนาคารแบบอิสระนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ถือหุ้น ผู้บริหาร พนักงาน และลูกค้าของธนาคารต่างก็เป็นคนท้องถิ่นเดียวกัน ย่อมรู้จักและเข้าใจและความต้องการของคนในท้องถิ่นเดียวกันอย่างถ่องแท้

2. เงินทุนในท้องถิ่นจะถูกนำมาใช้เพื่อความเจริญของท้องถิ่นนั้นเป็นอย่างดี ไม่ถูกผันไปใช้ในท้องถิ่นอื่น

3. ระบบธนาคารแบบอิสระนี้เป็นจำนวนมากมาย จะเป็นการป้องกันอำนาจการผูกขาด

ข้อเสียของธนาคารแบบอิสระ

1. เป็นระบบธนาคารที่ขาดความมั่นคง ทั้งนี้เพราะไม่สามารถกระจายความเสี่ยงได้ดีเท่ากับระบบธนาคารรูปแบบอื่น เพราะการให้สินเชื่ออยู่ในวงจำกัดตามท้องถิ่น ไม่สามารถกระจาย

ความเสี่ยงตามภูมิภาค ความสำเร็จหรือล้มเหลวของธนาคารขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของท้องถิ่นนั้น โดยตรง

2. ธนาคารมักจะมีเงินทุนหมุนเวียนน้อยกว่าธนาคารในรูปแบบอื่น และถ้าเศรษฐกิจขยายตัวได้อย่างรวดเร็ว ธนาคารอาจจะมีเงินทุนเวียนไม่เพียงพอในการสนองความต้องการสินเชื่อของท้องถิ่นก็ได้

3. การให้บริการจะช้ากว่าระบบธนาคารสาขาและเกิดค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง

4. ผู้บริหารหรือพนักงานของธนาคารเป็นคนท้องถิ่นเดียวกันอาจมีความคุ้นเคยกับลูกค้าเป็นการส่วนตัวอย่างดี อาจจะทำให้การให้กู้ยืมโดยความสัมพันธ์ส่วนตัวมากกว่าการพิจารณาตามหลักการ อาจจะทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยในหนี้สินเงินกู้ยืมได้

2) ระบบธนาคารแบบสาขา (Branch Banking System) คือระบบธนาคารที่แต่ละธนาคารมีสำนักงานใหญ่แห่งหนึ่ง และมีสาขากระจายไปทั่วประเทศ รวมถึงอาจเปิดดำเนินการสาขาในต่างประเทศด้วย สำนักงานใหญ่จะเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหารของธนาคาร ตลอดจนข้อปฏิบัติของสาขาต่างๆ พนักงานระดับสูงของสาขามักจะถูกแต่งตั้งไปจากสำนักงานใหญ่

ข้อดีของระบบธนาคารพาณิชย์แบบสาขา

1. มีความมั่นคงมากและล้มได้ยาก เพราะมีเงินทุนในการดำเนินงานมากสามารถกระจายเงินทุนได้ดีและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีสาขาดังกระจายทั่วประเทศ
2. ประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อหน่วยได้ เนื่องจากระบบธนาคารสาขามีขนาดใหญ่มาก และบริการบางอย่างสามารถใช้ร่วมกับสำนักงานใหญ่ได้
3. เป็นระบบธนาคารที่สามารถให้บริการแก่ลูกค้าสะดวกและรวดเร็วกว่า เช่น ผักเงินที่สาขาหนึ่งแต่สามารถถอนเงินฝากจากอีกสาขาหนึ่ง เป็นต้น
4. เป็นระบบธนาคารที่สามารถปรับปรุงความรู้และวิทยาการให้ทันสมัยแก่พนักงานเป็นอย่างดีด้วยการจัดฝึกอบรมพนักงานของธนาคารของตน

ข้อเสียของระบบธนาคารพาณิชย์แบบสาขา

1. เป็นระบบธนาคารที่มีลักษณะที่เป็นแหล่งเงินกู้ผูกขาด เพราะบริษัทที่ดำเนินกิจการธนาคารมีน้อยบริษัทและผลประโยชน์จะตกแก่บุคคลกลุ่มเดียวกันเท่านั้น เว้นแต่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นบริษัทมหาชน
2. เป็นระบบธนาคารที่ผู้บริหารธนาคารเป็นบุคคลภายนอกท้องถิ่น เช่น ผู้จัดการสาขา ซึ่งจะทำให้ไม่รู้ภาวะเศรษฐกิจของท้องถิ่นนั้นดีพอ อาจมีผลทำให้บริหารงานไม่ดีเท่าที่ควร
3. เป็นระบบธนาคารที่ระดมทุนจากท้องถิ่นหนึ่งไปใช้ยังอีกท้องถิ่นหนึ่ง เช่น จากเขตชนบทเข้ามาในเมือง อาจจะทำให้การกระจายรายได้ไม่เป็นธรรมยิ่งขึ้น

4. การให้บริการบางอย่างล่าช้า เพราะต้องปฏิบัติและได้รับคำสั่งจากสำนักงานใหญ่ ก่อนจึงจะกระทำได้ เช่น การขอกู้ของลูกค้ารายใหญ่ในสาขาต่างจังหวัดมากเกินวงที่กำหนดจะต้องขอความเห็นชอบจากสำนักงานใหญ่ เป็นต้น

5. เนื่องจากสาขาของแต่ละธนาคารมีมากมาย การควบคุมจึงเป็นไปได้ยาก อาจเกิดการทุจริตได้ดังที่ปรากฏอยู่บ่อย ๆ

3) ระบบธนาคารแบบลูกโซ่และกลุ่ม (Chain and Group Banking System) ในบางประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา รัฐแต่ละรัฐอาจมีกฎหมายห้ามการมีระบบธนาคารสาขาจึงเกิดมีระบบธนาคารแบบลูกโซ่และกลุ่มขึ้น เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำเนินธุรกิจร่วมกัน อย่างไรก็ตาม จะต้องไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคม

ลักษณะของธนาคารแบบลูกโซ่ คือการรวมตัวกันของธนาคารตั้งแต่สองแห่งขึ้นไป ซึ่งมีเงินทุนและเจ้าของตลอดจนพนักงานของตนเองเป็นเอกเทศอยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกันด้วยวิธีใดก็ได้ แต่มีโซ่ควบคุมสำนักงานใหญ่ หรือบริษัทผู้ถือหุ้นข้างมาก (Holding Company) แต่อาจจะควบคุมโดยผู้ถือหุ้นข้างมากหรือคณะกรรมการการบริหารของธนาคารเหล่านั้น เป็นต้นส่วนธนาคารแบบกลุ่มนั้น เป็นการรวมตัวกันของธนาคารในลักษณะถูกควบคุมโดยบริษัทผู้ถือหุ้นข้างมาก) หรือบริษัทในเครือก็ได้

4.1.8 โครงสร้างระบบธนาคารพาณิชย์ปัจจุบัน

โครงสร้างของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทยเป็นระบบสาขา ซึ่งแต่เดิมได้มีการแบ่งกลุ่มธนาคารตามขนาดสินทรัพย์โดยแบ่งออกเป็นสามกลุ่มคือ ธนาคารกลางขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก แต่หลังจากเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. 2540 ทำให้ประเทศไทยต้องมีการปรับปรุงการกำกับดูแลสถาบันการเงินให้เข้มงวดมากขึ้น ตามคำแนะนำของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ นอกจากนั้นแล้วธนาคารพาณิชย์ไทยต้องเผชิญกับภาวะการแข่งขันรุนแรงมากกว่าทุกครั้ง โดยเฉพาะการเข้ามามีบทบาทในธนาคารพาณิชย์ไทยของธนาคารยักษ์ใหญ่จากต่างประเทศ ซึ่งจะนำบริการทางการเงินใหม่ๆ มาใช้ ทำให้ธนาคารขนาดใหญ่รายเดิมต้องมีการปรับตัวอย่างมาก ในปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ไทยที่ดำเนินงานภายหลังการเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 4.1 ธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย

ลำดับที่	ชื่อธนาคารพาณิชย์
1	กรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
2	กรุงไทย จำกัด (มหาชน)
3	กรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)
4	กสิกรไทย จำกัด (มหาชน)
5	ดีบีเอส ไทยท努 จำกัด (มหาชน)
6	ทหารไทย จำกัด (มหาชน)
7	ไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน)
8	ไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)
9	นครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)
10	ยูโอบี รัตนสิน จำกัด (มหาชน)
11	สแตนดาร์ด ชาร์เตอร์ นครชน จำกัด (มหาชน)
12	เอเชีย จำกัด (มหาชน)
13	ธนชาติ จำกัด (มหาชน)

ที่มา : มหาวิทยาลัยตะวันออกเฉียงเหนือ

4.1.9 โครงสร้างและความสำคัญของบัญชีงบดุลของธนาคารพาณิชย์

บัญชีงบดุลจะแสดงฐานะของหนี้สินอันเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงาน และแสดงลักษณะของสินทรัพย์อันเกิดจากการดำเนินงานของธนาคารนั้น สภาพองค์ประกอบจะสะท้อนให้เห็นถึงความแตกต่างของธนาคารแต่ละแห่งรายการต่อไปนี้ เป็นรายการบัญชีงบดุลแบบรวบรัดของธนาคารพาณิชย์

สินทรัพย์	บัญชีงบดุลแบบรวบรัดของธนาคารพาณิชย์	หนี้สิน+บัญชีเงินกองทุน
1. เงินสดและ เงินฝาก ในธนาคารอื่น ๆ (Cash and deposits with other banks)		1. เงินฝาก (Deposits)
2. หลักทรัพย์ (Investments)		2. การขอกู้ (Borrowings)
3. การให้กู้ยืมและ ให้เครดิต (Loans, O/D and discounts)		3. หนี้สินอื่น ๆ (Other liabilities)
4. สินทรัพย์อื่น ๆ (Other assets)		4. บัญชีเงินกองทุน (Capital account)

จากบัญชีงบดุลแบบรวบรัดที่แสดงข้างต้นนี้ องค์ประกอบของบัญชีงบดุลนั้น ประกอบด้วยสองส่วน กล่าวคือด้านซ้ายมือคือด้านสินทรัพย์ ส่วนทางด้านขวามือเป็นด้านหนี้สิน และบัญชีเงินกองทุนในด้านทรัพย์สินนั้นแสดงถึงชนิดและมูลค่าของสินทรัพย์ต่างๆ ที่ธุรกิจนั้นมี กรรมสิทธิ์แห่งความเป็นเจ้าของกิจการตลอดจนสิทธิเรียกร้องต่างๆ ที่พึงมีของธุรกิจนั้น ส่วนทางด้านหนี้สินและบัญชีทุนนั้นแสดงถึงชนิดและปริมาณของสิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ที่มีต่อสินทรัพย์ที่มีต่อสินทรัพย์ของธุรกิจ ตามหลักบัญชีคู่ที่มูลค่าทั้งหมดของสิทธิเรียกร้องที่มีต่อสินทรัพย์จะต้องเท่ากันพอดีกับมูลค่าของสินทรัพย์คั้งนั้น ถ้ามูลค่าของสินทรัพย์มีค่ามากกว่ามูลค่าของสิทธิเรียกร้องต่อสินทรัพย์ ส่วนที่เกินนั้นก็คือส่วนที่เป็นเจ้าของกิจการ หนี้สินก็คือสิทธิเรียกร้องที่มีต่อสินทรัพย์ นอกเหนือจากสิทธิเรียกร้องของผู้เป็นเจ้าของกิจการ ในแง่กฎหมายเจ้าหนี้ที่เป็นบุคคลภายนอกหรือนิติบุคคลภายนอก ย่อมมีสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์ของกิจการก่อนผู้เป็นเจ้าของกิจการ

บัญชีเงินกองทุน (Capital Account หรือ Net Worth) ก็คือมูลค่าของสิทธิเรียกร้องที่ผู้เป็นเจ้าของกิจการที่มีต่อสินทรัพย์ต่างๆ ของกิจการ เนื่องจากผู้เป็นเจ้าของกิจการจะได้ส่วนแบ่งในทรัพย์สินของกิจการหลังจากที่ได้ชำระเจ้าหนีบุคคลภายนอกหรือนิติบุคคลนอกไปแล้ว ดังนั้น เราอาจกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า บัญชีเงินกองทุนย่อมเท่ากับมูลค่าของสินทรัพย์หักด้วยมูลค่าของหนี้สิน

4.2 ดัชนีหลักทรัพย์กลุ่มธนาคารพาณิชย์และปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้อง

ปัจจุบันภาวะของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีการเปลี่ยนแปลงมีความผันผวนอย่างมาก ซึ่งจากภาวะเช่นนี้ย่อมส่งผลโดยตรงต่อหลักทรัพย์ในกลุ่มต่างๆ ที่มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ และหลักทรัพย์ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ เป็นกลุ่มหลักทรัพย์ที่นักลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศต่างให้ความสนใจและนิยมเข้ามาลงทุน ทั้งนี้เป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า ภาวะการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ย่อมได้รับผลกระทบโดยตรงจากภาวะเศรษฐกิจภายในประเทศ ซึ่งจะสะท้อนออกมาในรูปของตัวแปรต่างๆ ดังนั้นเมื่อปัจจัยต่างๆ ทางเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงย่อมที่จะส่งผลกระทบต่อภาวะการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ด้วย โดยเฉพาะหลักทรัพย์ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์

ดังนั้นการวิเคราะห์ถึงภาวะทางเศรษฐกิจโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นตัวแปรต่างๆ หรือที่เรียกว่า เครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ (economic indicators) ต่างๆ จึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจนี้มี 3 ลักษณะ ได้แก่ เครื่องชี้นำ (leading indicators) เป็นตัวชี้วัดที่จะเปลี่ยนแปลงไปล่วงหน้าก่อนการเปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจ เช่น อัตราดอกเบี้ย ราคาน้ำมัน เครื่องชี้พร้อม (coincident indicators) เป็นตัวชี้วัดที่เกิดขึ้นในระยะเวลาเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงภาวะเศรษฐกิจ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ อัตราการว่างงาน อัตราเงินเฟ้อ

และเครื่องชี้ตาม (lagging indicators) เป็นตัวชี้วัดที่เปลี่ยนแปลงไปหลังจากภาวะเศรษฐกิจได้เปลี่ยนแปลงไปแล้ว (ชนศักดิ์ ต้นดินาคม:2539)

ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์กลุ่มธนาคารพาณิชย์ จากการทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น สามารถสรุปตัวแปรที่คาดว่าจะมีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มนี้และนำมาใช้ในการศึกษาได้แก่ ดัชนีราคาหลักทรัพย์กลุ่มธนาคารพาณิชย์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (BKIN) ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (M2) อัตราเงินเฟ้อ (INF) อัตราแลกเปลี่ยน (EXCH) ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ย (SPR) การลงทุนในดัชนีกลุ่มธนาคารพาณิชย์ (MAC) สินทรัพย์ในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ (TOS) จากการเก็บข้อมูลของตัวแปรต่างๆ เป็นรายเดือนตั้งแต่ มกราคม พ.ศ.2545 ถึง ธันวาคม พ.ศ. 2549 ข้อมูลสืบค้นจากศูนย์การเงินและการลงทุนมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

4.2.1 ดัชนีราคาหลักทรัพย์กลุ่มธนาคารพาณิชย์

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าในปัจจุบันหลักทรัพย์กลุ่มธนาคารพาณิชย์มีทั้งหมด 13 หลักทรัพย์ ดังตารางที่ 4.2 ซึ่งแสดงมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด ดังนี้คือ ACL ธนาคารสินเอเชีย จำกัด (มหาชน) BAY ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) BBL ธนาคารกรุงเทพ จำกัด(มหาชน) BT ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) KBANK ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) KK ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด (มหาชน) KTB ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) SCB ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด มหาชน SCBT ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์ด (ไทย) จำกัด (มหาชน) SCIB ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน) TBANK ธนาคารธนาชาติ จำกัด (มหาชน) TISCO ธนาคารทีสโก้ จำกัด (มหาชน) TMB ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) เนื่องจากเป็นหลักทรัพย์ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ มีพื้นฐานดีและเป็นหลักทรัพย์ที่มีการตลาดสูง โดยข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาคือดัชนีหลักทรัพย์กลุ่มธนาคารพาณิชย์รวมทั้งกลุ่ม

ตารางที่ 4.2 แสดงมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ปี 2549

ชื่อธนาคาร	มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาด (ล้านบาท)	ร้อยละ
ธนาคารกรุงเทพ จำกัด	209,972.72	26.8
ธนาคารกสิกรไทย จำกัด	146,502.09	18.8
ธนาคารกรุงไทย จำกัด	133,039.01	16.9
ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด	109,828.79	14.0
กรุงศรีอยุธยา จำกัด	54,110.95	6.1
ธนาคารทหารไทย จำกัด	42,995.53	5.5
ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด	35,706.50	4.5
ธนาคารเกียรตินาคิน จำกัด	14,026.89	1.8
ธนาคารธนาชาติ จำกัด	13,343.96	1.7
ธนาคารทีสโก้ จำกัด	11,908.10	1.5
ธนาคารไทยธนาคาร จำกัด	7,616.60	0.9
ธนาคารสินเอเชีย จำกัด	4,666.32	0.6
ธนาคารสแตนดาร์ดชาร์เตอร์(ไทย) จำกัด	443.53	0.1

ที่มา: บริษัทเซทเทรท ดอทคอม จำกัด (2549)

ตามภาพรวมของหุ้นกลุ่มธนาคารพาณิชย์มีแนวโน้มในการปรับตัวสูงขึ้นมากเมื่อเทียบกับปลายปี 2548 หลักทรัพย์ในกลุ่มนี้จึงเป็นที่น่าสนใจของนักลงทุนในตลาดหลักทรัพย์และเป็นที่มาของการศึกษาในครั้งนี้

จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า มีปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาคต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ และดัชนีราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ ซึ่งสรุปได้พอสังเขปดังนี้

4.2.2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจมหภาค

1) ปริมาณเงินในความหมายกว้าง (Money supply)

ในช่วงที่ตลาดหลักทรัพย์ได้รับความนิยมนั้นถือว่าปัจจัยทางด้านปริมาณเงินในตลาดจะมีผลกระทบโดยตรงต่อภาวะตลาดหุ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผลกระทบทางด้านราคาในประเทศเนื่องมาจากอัตราการเจริญเติบโตของปริมาณเงิน ทำให้ระบบเศรษฐกิจและตลาดหุ้นในประเทศเพิ่มขึ้น และนักวิเคราะห์ตลาดหุ้นในปัจจุบันจะนำเอาการเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงินเป็นดัชนีที่แสดงถึงนโยบายทางการเงินของประเทศว่ามีแนวโน้มเป็นเช่นไร และเป็นข้อมูลที่

นำไปใช้ในการคาดคะเนระดับราคาหุ้นในอนาคต เพื่อใช้อำนาจซื้อของประชาชนในระบบเศรษฐกิจ การเพิ่มปริมาณเงินให้แก่ระบบเศรษฐกิจ จะทำให้ประชาชนมีอำนาจซื้อมากขึ้น หากลดปริมาณเงินในระบบเศรษฐกิจ อำนาจซื้อของประชาชนก็ลดลง

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินกับราคาหุ้นในธนาคารพาณิชย์

1) ถ้าใช้นโยบายการเงินแบบผ่อนคลายเมื่อระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะเงินฝืดจะทำให้ปริมาณเงินในตลาดเพิ่มขึ้นและมีสภาพคล่องส่วนเกินเงินสดในมือมากเกินไปเกินความต้องการส่วนเกินเหล่านี้จะถูกนำไปลงทุนในสินทรัพย์อื่นๆ ที่ก่อให้เกิดรายได้ เช่น ซื้อหุ้น การซื้อหลักทรัพย์ทำให้ความต้องการซื้อหุ้นสูง ส่งผลให้ราคาหุ้นเพิ่มขึ้น

2) ถ้าใช้นโยบายการเงินแบบรัดตัวผู้ลงทุนจะรู้สึกว่าสภาพคล่องในมือลดลง ดังนั้นผู้ลงทุนจะต้องหาเงินสดในมือให้มากขึ้น นักลงทุนจึงต้องขายหุ้น การที่จำนวนหุ้นในตลาดหลักทรัพย์มีการขายมากขึ้นจะทำให้ราคาหุ้นลดต่ำลง

2) อัตราเงินเฟ้อ (Inflation)

อัตราเงินเฟ้อเป็นข้อมูลรายเดือนจากธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นค่าที่คำนวณจากค่า CPI (Consumer price index) โดยให้ค่า CPI ของปี พ.ศ.2545 เป็นฐานเปรียบเทียบกับค่า CPI ในปีอื่นๆ ซึ่งดัชนีราคาผู้บริโภคเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญมากทางเศรษฐกิจ เป็นตัววัดระดับราคาสินค้าและบริการภายในประเทศ ซึ่งถ้าหากอัตราเงินเฟ้อเพิ่มสูงขึ้นจะมีผลกระทบต่อ การขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ รายได้ของผู้บริโภค และกำลังซื้อของผู้บริโภค ซึ่งรายได้และกำลังซื้อนั้นมีผลโดยตรงต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ นอกจากนี้อัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นยังมีสาเหตุมาจากการปรับตัวเพิ่มขึ้นของราคาน้ำมัน ทำให้ต้นทุนในการผลิตสินค้าและบริการในภาคอุตสาหกรรมต่างๆ ปรับตัวเพิ่มขึ้น ส่งผลทำให้ราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น อัตราเงินเฟ้ออาจจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับดัชนีราคาหลักทรัพย์ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์

3) อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange rate)

อัตราแลกเปลี่ยนในการลงทุนของนักลงทุนต่างประเทศในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เทียบกับค่าเงินบาทกับดอลลาร์สหรัฐ การเคลื่อนไหวของเงินบาทต่อเงินดอลลาร์สหรัฐจะเป็นปัจจัยสนับสนุนจากตัวเลขทางเศรษฐกิจ ที่บ่งบอกว่ามีแนวโน้มไปในทิศทางใด ถ้าภาวะที่เศรษฐกิจเริ่มดีขึ้นจะส่งผลให้นักลงทุนต่างประเทศ เกิดความเชื่อมั่นในประเทศไทยมากขึ้น ทำให้มีเงินไหลเข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ และบางครั้งอิทธิพลจากปัจจัยต่างประเทศส่งผลให้เงินบาทอ่อนตัวลง ดังนั้นอัตราแลกเปลี่ยนเป็นตัวชี้วัดการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ทางด้านความเชื่อมั่น

ของนักลงทุนต่างประเทศ ตัวเลขที่นำมาวิเคราะห์ในครั้งนี้ คืออัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทต่อดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทเทียบกับเงินดอลลาร์สหรัฐ เป็นข้อมูลอัตราแลกเปลี่ยนรายเดือนจากศูนย์การเงินการลงทุน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทเทียบกับเงินดอลลาร์ในช่วงที่ทำการศึกษาคือเป็นช่วงเดือนมกราคม พ.ศ.2545 ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ.2549 ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อสมมติฐานว่า อัตราแลกเปลี่ยนเงินบาทเทียบกับเงินดอลลาร์น่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับดัชนีหลักทรัพย์ของหุ้นในกลุ่มธนาคารพาณิชย์ ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4) ส่วนต่างอัตราดอกเบี้ย (Spread Rate)

อัตราดอกเบี้ยถูกกำหนดขึ้นโดยอุปสงค์และอุปทานของเงิน อัตราดอกเบี้ยคือราคาของเงินทุนในการใช้ลงทุนในกิจกรรมทางธุรกิจต่างๆ ผู้ที่มีเงินทุนเหลือใช้สามารถนำไปหาประโยชน์ โดยให้กู้หรือแสวงหาผลตอบแทนจากผู้ที่ต้องการใช้เงินทุนได้ทั้งตลาดเงินและตลาดทุน อัตราดอกเบี้ยระยะสั้นจะต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยระยะยาว เพราะมีความเสี่ยงแตกต่างกัน ทั้งด้านจำนวนเงินและระยะเวลา ส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยที่นำมาวิเคราะห์นี้ เป็นส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝาก ถ้าสภาพคล่องดีตัวธนาคารทั้งระบบจะปรับดอกเบี้ยให้สูงขึ้นเพียงเร่งระดมเงินทุนภายในประเทศ ทดแทนการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ ทำให้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินฝากเพิ่มขึ้นตามต้นทุนเงินฝาก โดยปรับอัตราดอกเบี้ยทั้งเงินกู้ให้กู้ยืมแก่ลูกหนี้ขึ้นคิดเพิ่มขึ้น แต่สภาพคล่องของธนาคารสูง อัตราดอกเบี้ยทั้งเงินกู้และเงินฝากลดลง อัตราดอกเบี้ยเงินให้กู้ยืมแก่ลูกหนี้ขึ้นก็จะปรับตัวลดลงด้วย ทั้งนี้ตัวเลขที่นำมาวิเคราะห์ คือ ส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MRR กับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากส่วนต่างระหว่างอัตราดอกเบี้ยเงินฝากซึ่งส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยถือเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด โดยส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยถือเป็นตัวแปรที่สำคัญที่สุด โดยส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยถือเป็นรายได้หลักของธนาคารพาณิชย์จึงเป็นตัวที่ส่งผลต่อกำไรของธนาคารพาณิชย์และเป็นปัจจัยที่สำคัญที่นักลงทุนจะต้องพิจารณาในการเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ของกลุ่มธนาคารพาณิชย์

5) การลงทุนในดัชนีกลุ่มธนาคารพาณิชย์ (Market Capital)

การขยายตัวของดัชนีราคาหุ้นของกลุ่มธนาคารนั้น ต้องอาศัยข้อมูลในการตัดสินใจดี ดังนั้นการใช้ข้อมูลจากการลงทุนในดัชนีกลุ่มธนาคารพาณิชย์ หรือที่เรียกว่า Market Capital นั้นเป็นปัจจัยอีกตัวหนึ่งที่สำคัญที่นำมาใช้ เพราะจะบอกถึงการขยายตัวของตลาดหลักทรัพย์ในกลุ่มธนาคารพาณิชย์

6) สินทรัพย์ในการดำเนินกิจการของธนาคารพาณิชย์ (Total Assets)

สินทรัพย์ของธนาคารพาณิชย์นั้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบการ ถ้ามีสินทรัพย์มากทำให้มีการลงทุนที่มากขึ้นด้วย และจะทำให้การระดมทุนในกิจการนั้นมีความคล่องตัวสูงและยังสามารถปล่อยกู้ได้มีประสิทธิภาพมากกว่าธนาคารที่มีสินทรัพย์น้อย ดังนั้นสินทรัพย์ของธนาคารได้แก่ เงินฝากและเงินสดในมือ เงินฝากที่ฝากกับธนาคารแห่งประเทศไทย พันธบัตรธนาคารแห่งประเทศไทย พันธบัตรกองทุนต่างๆ สินทรัพย์จากต่างประเทศ เงินให้กู้ยืม เงินลงทุน ตั๋วเงินคลัง เงินที่โอนเป็นทุน เป็นต้น แต่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์นั้นคือ สินทรัพย์ทั้งหมดของธนาคารพาณิชย์